

Конспект уроку № 217

Про Крим. Частина 1: Географія та корінні народи

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode217

Вступ

Привіт! Це Анна Огойко і подкаст «Уроки української» для всіх, хто любить українську мову, а також українську історію, культуру і все, що пов'язане з Україною.

Зокрема, важливий аспект, який пов'язаний з Україною — це **Автономна Республіка Крим**, яка зараз, на жаль, знову **перебуває** під окупацією Російської Федерації.

За **запитом** одного з наших слухачів я вирішила підготувати для вас епізод про Крим, і після того, як багато почитала, подивилася про Крим, я зрозуміла, що це неможливо зробити за один епізод.

Тому я вирішила **розпочати** цілу серію епізодів про Крим. Я **запланувала** чотири епізоди з різними **цікавинками** про цей **неймовірно** цікавий регіон, цих унікальних людей, які є **корінним** населенням Криму, і про їхню непросту історію та сучасність.

Перший епізод я хочу розпочати з загальних асоціацій про Крим та з базової інформації про географію, **клімат** Криму, а також про корінні народи Криму, тобто ті три народи, які на сьогодні історично можуть назвати Крим своєю **батьківщиною**.

Традиційно (цього шостого сезону), я дам вам кілька питань, щоб ви могли орієнтуватися на те, що буде в епізоді. Ви можете шукати і **записувати** відповіді на ці питання, коли слухаєте.

А також я пропоную вам словничок — це **перелік** слів, які є більш складними і допоможуть вам краще зрозуміти сьогоднішній епізод.

автономний — autonomous
перебувати — to remain, to stay
(imperfective)
запит — request

розпочати — to begin (perfective)
запланувати — to plan (perfective)
цікавинка — curiosity
неймовірно — incredibly
корінний — indigenous

клімат — climate

батьківщина — homeland, motherland

записувати, записати — to write down
(imperfective, perfective)
перелік — list

?? Запитання до епізоду

1. Які два типи клімату притаманні Криму?

2. Яка частина Криму є найбільш туристично розвиненою?

3. Які є дві основні адміністративні одиниці на Кримському півострові?

4. Назвіть корінні народи Криму.

5. Коли існувала держава Кримське ханство?

Словничок

анексія	annexation
рівнинний	flat
посушливий	droughty
середземноморський	Mediterranean
юдаїзм	Judaism
Старий Заповіт	Old Testament
на межі зникнення	on the verge of extinction
перепис населення	population census
Кримське ханство	Crimean Khanate
процвітання	prosperity
ханський палац	khan's palace

Про Крим. Частина 1: Географія та корінні народи

Які асоціації **виникають** у вас, коли ви думаєте про Крим? На жаль, зараз це переважно негативні асоціації.

Крим — це початок війни. Це окупація. Це **беззаконна анексія** державою-терористом.

Але більшість мого життя я мала інші асоціації з Кримом. **Насамперед** це море — море, літо, відпочинок, канікули, спека. Це особлива природа, якої немає більше **ніде** в Україні. Гори...

З дитинства ми знаємо, що в Україні є дві **гірські місцевості** — Карпати та Крим.

Насправді я була в Криму лише два рази і планувала подорожувати більше в дорослому житті. Я завжди мріяла **побувати** там у горах, а не тільки на морі.

Вперше я була в Криму влітку, коли мені було років шість чи сім. Це, мабуть, була наша перша сімейна поїздка поїздом, тому це було для мене **незабутнє** враження.

Особливо я пам'ятаю, як ми приїхали у Сімферополь поїздом (саме туди прибувають поїзди), і далі ми дуже довго їхали **тролейбусом** до міста Ялта — це таке популярне **курортне** місто.

виникати — to emerge (*imperfective*)

беззаконний — unlawful

насамперед — first and foremost
ніде — nowhere

гірський — mountainous
місцевість — terrain, location

побувати — to visit (*imperfective*)

вперше — for the first time

незабутній — unforgettable, memorable

тролейбус — trolleybus
курортний — resort (*adjective*)

Конспект уроку №217

Про Крим. Частина 1: Географія та корінні народи

Там ми зупинилися, і мене дуже **вразило**, що ми їхали туди десь три години, і це все тролейбусом. Це дуже довгий такий **маршрут** саме тролейбусом.

І, звичайно, я пам'ятаю тільки хороше: я пам'ятаю пляж, море, морозиво, **пальми**. У мене були дуже сильні і гарні враження про Крим.

Пізніше я ще раз побувала в Криму, коли була студенткою, і це було у 2013 році, восени, якраз **незадовго** до Майдану і окупації Криму. Тоді мені **пощастило** взяти участь у **молодіжному** семінарі у місті Феодосія.

І це просто прекрасне місце для молодіжного спілкування, для такого проекту, бо ми могли не тільки робити якісь цікаві і корисні речі, а й **насолоджуватися** морем і гарною природою.

Так-от, справді, більшість українців асоціювала Крим з морем, оскільки Крим **омивається** двома морями — це Чорне море на заході та півдні і Азовське море на сході.

Однак, фактично, Кримський півострів — це переважно **степ**. Загалом, якщо зважати на географію та клімат, Крим можна поділити на дві частини.

По-перше, це **рівнинний** Крим, який має досить **посушливий**, степовий клімат. Фактично, це **помірно-континентальний** клімат, як і на більшості території України.

І, по-друге, це Кримські гори та південний берег Криму. Вони мають унікальний для України **субтропічний** клімат, схожий на **середземноморський**. Ось таке поєднання теплих **течій** Чорного моря і Кримських гір утворюють унікальне місце — південний берег Криму.

Саме ця частина Криму є найбільш туристично розвиненою. Вона завжди **приваблювала** туристів, особливо з України та інших країн Радянського Союзу — це такі міста, як Ялта, Алушка, Алушта, Судак, Феодосія.

Також на півдні Криму розташоване місто Севастополь. Воно має особливий статус і не **належить** до складу Автономної Республіки Крим.

Автономна Республіка Крим — це офіційна назва адміністративного регіону, **адміністративної одиниці** Криму. Столицею автономної Республіки Крим є місто Сімферополь.

А от місто Севастополь (там, де завжди був **розташований флот** Російської Федерації) — місто Севастополь має свій особливий статус, тобто він не є частиною Автономної Республіки Крим. Це місто з особливим статусом.

вразіти, вразити — to impress
(*imperfective, perfective*)
маршрут — route

пальма — palm tree

незадовго — shortly before
пощастити — to get lucky (*perfective*)
молодіжний — youth (*adjective*)

насолоджуватися, насолодитися —
to enjoy (*imperfective, perfective*)

омиватися — to be washed,
to be surrounded

степ — steppe

помірно-континентальний —
temperate-continental

субтропічний — subtropical
течія — (sea) current

приваблювати, привабити — to attract
(*imperfective, perfective*)

належати — to belong (*imperfective*)

адміністративна одиниця —
administrative unit

розташований — situated, located
флот — navy, fleet

Отже, маємо дві адміністративні одиниці в Криму — це Автономна Республіка Крим і місто Севастополь.

Від **материкової** України Крим **відмежовує** ціла система **заток**, або **лагун**, або озер, яку називають Сиваш або Гниле Море. Знову ж таки, це озеро або навіть багато озер — це **солоні** озера, які відмежовують Крим від материкової України.

Як бачите, географія Криму досить особлива — це і різні клімати, і моря, і гори, і усе це сприяло тому, що в різні часи територія Криму була **заселена** різними народами, які приходили сюди з різних **куточків** світу.

Історія народів у Криму дуже-дуже різноманітна і досить складна. Ми більше поговоримо про це в наступному епізоді.

Але сьогодні я хочу наголосити, що **упродовж** всієї історії Крим завжди був **мультікультурним** середовищем, тобто там **перемішалося** багато етносів і культур.

І сьогодні я хочу **зосередитися** на тих народах, які саме утворилися в Криму. Тобто під впливом різних **чинників**, різних народів, історичних **обставин** і релігій утворилися певні народи, які саме народилися в Криму, і, окрім Криму, у них немає своєї батьківщини — тобто тільки Крим є батьківщиною для цих народів.

Такі народи ми називаємо корінні народи, тобто народи, **коріння** яких є на певній території. Корінні народи — це народи, які сформувалися на цій території і для яких це єдина рідна земля.

В Україні є три такі корінні народи, і всі вони родом з Криму — це караїми, кримчаки та кримські татари. Караїми — це **тюркський** народ, який є нащадком **племен Хозарського каганату**.

Це народ, який має свою релігію — **караїїзм**. Це особлива релігія, яка за основу має **юдаїзм**, але також поєднує елементи **ісламу** та **християнства**.

Цікаво, що слово «караїми» означає «читачі», тобто ті, хто читає, читає Біблію, бо релігія караїїзм **ґрунтується** на тому, що її **послідовники** самі читають **Старий Заповіт** і можуть самі його інтерпретувати, тобто не потрібна інтерпретація когось іншого. Люди, які сповідують цю релігію, самі читають Старий Заповіт і самі його інтерпретують, тобто ця релігія дозволяє певною мірою вільну інтерпретацію Старого Заповіту.

Караїми також мають свою мову, караїмську мову, яка зараз є **на межі зникнення**. Тобто, швидше за все, ця мова зникне в майбутньому, **оскільки**, на жаль, караїмів залишилось дуже мало. Згідно з останнім **переписом населення** в Україні (це було у 2001 році), в Україні жило 1200 караїмів.

материковий — mainland (*adjective*)

відмежовувати, відмежувати — to separate (*imperfective, perfective*)

зато́ка — gulf, bay

лагу́на — lagoon

солоний — salty

засе́лений — inhabited

куто́чок — corner (*diminutive*)

упродо́вж — during

мультікульту́рний — multicultural

переміша́тися — to mix

зосере́джуватися, зосере́дитися — to focus (*imperfective, perfective*)

чи́нник — factor

обста́вина — circumstance

корі́ння — root

тюркський — Turkic

плém'я, племенá — tribe (*singular, plural*)

Хоза́рський кага́нат — Khazar Khaganate

караїї́зм — Karaite Judaism

ісла́м — Islam

христия́нство — Christianity

ґрунтува́тися — to be based

послідо́вник — follower

оскі́льки — because, since

Конспект уроку №217

Про Крим. Частина 1: Географія та корінні народи

Переважаю вони жили в Криму, але також у Львові та Києві. Також декілька **сотень** караїмів мешкають в інших країнах, зокрема у Польщі, Литві, Росії та **Казахстані**.

Отже, це були караїми, а наступний корінний народ України, який ще менш численний, на жаль — це **кримчаки**. Кримчаки — це **єврейський** народ, який говорить кримськотатарською мовою, і в Україні їх нараховували близько 500 осіб, і ще, можливо, кілька сотень мешкають в Росії.

Досить важко простежити чітко **походження** таких народів, як кримчаки чи караїми, оскільки у Криму, особливо в часи **середньовіччя**, було багато різних народів, і вони певною мірою перемішалися, перемішалися їхні **звичай**, їхні релігії, і утворилися такі унікальні народи.

Тому, можливо, що кримчаки утворилися, коли змішалися народи хозарського, єврейського, італійського походження, які також прийняли юдаїзм.

І найбільш чисельним корінним народом Криму і України є **кримські татари**, або кримли. Це народ, який досить важко порахувати — вони є в багатьох країнах світу. Звісно, Крим — це їхня батьківщина, а за останнім переписом населення в Україні їх мешкало 300 тисяч. Але за різною статистикою нараховують від **півмільйона** до шести мільйонів кримських татар по всьому світу.

Тут треба **згадати** про важку історію кримських татар, про **страшне** явище **депортації** кримських татар у Радянському Союзі — про це ми поговоримо наступного разу.

А історія кримських татар полягає в тому, що вони **сформувалися** у часи Кримського ханства, тобто вони мали свою сильну державу — **Кримське ханство**. Ця держава існувала з XV до XVIII століття.

Тобто це такий дуже **тривалий** період, і цей період Кримського ханства був часом найбільшого **процвітання** кримських татар. Столицею Кримського ханства був Бахчисарай, там була **резиденція** кримського хана.

Хан — це **правитель**, а Бахчисарай — це було дуже важливе місто для кримських татар, і **наразі** це центр їхньої культури. У цьому місті збереглась резиденція хана — **ханський палац**.

Це унікальна пам'ятка кримськотатарської історії та культури, який є символом цього періоду процвітання кримських татар у Криму, на своїй корінній землі.

Я вірю в те, що після перемоги ми зможемо **відвідати** Бахчисарай і дізнатися більше про цю неймовірну історію кримських татар, а

сотня — hundred
Казахста́н — Kazakhstan

кримча́к — Krymchak
євре́йський — Jewish

похо́дження — origin

середньові́ччя — Middle Ages
зві́чай — custom

крі́мський тата́рин — Crimean Tatar

півмі́льйона — half a million

згада́ти — to mention (*perfective*)
стра́шний — terrible
депорта́ція — deportation

сформува́тися — to form (*perfective*)

трива́лий — prolonged, lengthy

резиде́нція — residence

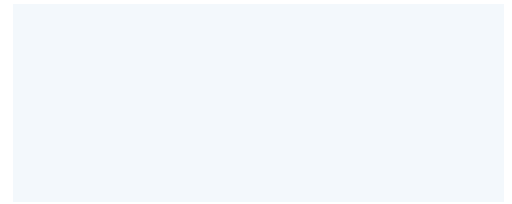
прави́тель — ruler
нара́зі — currently

відві́дувати, відві́дати — to visit
(*imperfective, perfective*)

також інших корінних народів.

А про непросту, але цікаву історію Криму ми поговоримо більше в наступному епізоді подкасту.

✓ Відповіді на запитання

1. Які два типи клімату притаманні Криму?
Криму притаманні помірно-континентальний (посушливий, степовий) і субтропічний (середземноморський) клімат.
2. Яка частина Криму є найбільш туристично розвиненою?
Південний берег Криму є найбільш туристично розвиненим.
3. Які є дві основні адміністративні одиниці на Кримському півострові?
Дві основні адміністративні одиниці на Кримському півострові — це Автономна Республіка Крим і місто Севастополь.
4. Назвіть корінні народи Криму.
Корінні народи Криму — караїми, кримчаки, кримські татари (киримлі).
5. Коли існувала держава Кримське ханство?
Кримське ханство існувало з XV до XVIII століття.

Словничок (з прикладами)

анексія - Це беззаконна анексія державою-терористом. - На український спротив Росія відповіла незаконною анексією Криму та агресією на Донбасі.	annexation <i>This is an illegal annexation by a terrorist state.</i> <i>Russia responded to Ukrainian resistance with the illegal annexation of Crimea and aggression in Donbas.</i>
рівнинний Рівнинний Крим має досить посушливий, степовий клімат. - У рівнинних місцевостях України можемо знайти велике розмаїття рослин.	flat, plain (adjective) <i>Plain Crimea has a fairly arid, steppe climate.</i> <i>In the flat areas of Ukraine, we can find a great variety of plants.</i>
посушливий - Минулий рік був посушливим і неврожайним. - Зростає кількість і тривалість періодів посушливої та жаркої погоди.	droughty, dry <i>Last year was dry and unharvested.</i> <i>The number and duration of periods of dry and hot weather is increasing.</i>
середземноморський - Вони мають унікальний для України субтропічний клімат, схожий на середземноморський. Середземноморська кухня відома своєю користю і поживністю.	Mediterranean <i>They have a unique for Ukraine subtropical climate, similar to the Mediterranean.</i> <i>Mediterranean cuisine is known for its benefits and nutrition.</i>
юдаїзм - Караїмізм за основу має юдаїзм, але також поєднує елементи ісламу та християнства. - Ці народи також прийняли юдаїзм.	Judaism <i>Karaism is based on Judaism, but also combines elements of Islam and Christianity.</i> <i>These peoples also accepted Judaism.</i>
Старий Заповіт - Її послідовники самі читають Старий Заповіт і можуть самі його інтерпретувати. - Ця релігія дозволяє вільну інтерпретацію Старого Заповіту.	Old Testament <i>Its followers read the Old Testament themselves and can interpret it themselves.</i> <i>This religion allows a free interpretation of the Old Testament.</i>

на межі зникнення • Караїмська мова зараз є на межі зникнення. • Карпатські буйволи знаходяться на межі зникнення.	on the verge of extinction • The Karaite language is now on the verge of extinction. • Carpathian buffaloes are on the verge of extinction.
перепис населення • Згідно з останнім переписом населення, в Україні жило 1200 караїмів. • В ООН наполягають на переписі населення України.	population census • According to the last census, 1,200 Karaites lived in Ukraine. • The UN insists on a census of the population of Ukraine.
Кримське ханство • Кримські татари мали свою сильну державу — Кримське ханство. • Столицею Кримського ханства був Бахчисарай, там була резиденція кримського хана.	Crimean Khanate • The Crimean Tatars had their own strong state — the Crimean Khanate. • The capital of the Crimean Khanate was Bakhchysarai, where the Crimean khan was located.
процвітання • Період Кримського ханства був часом найбільшого процвітання кримських татар. • Ця пам'ятка є символом цього періоду процвітання кримських татар.	prosperity • The period of the Crimean Khanate was the time of the greatest prosperity of the Crimean Tatars. • This landmark is a symbol of this period of prosperity of the Crimean Tatars.
ханський палац • У Бахчисарайі збереглась резиденція хана — ханський палац. • У ханському палаці представлені цінні експонати.	khan's palace • In Bakhchysarai, the khan's residence — the khan's palace — has been preserved. • Valuable exhibits are presented in the khan's palace.

Завершення

На сьогодні все!

Я вже з нетерпінням чекаю на наступний епізод, щоб поділитися з вами **захопливою** історією Криму. Насправді це буде досить непросто зробити за один епізод, але я постараюся надати вам найцікавішу та головну інформацію.

Нагадую, що преміум-конспекти до сьогоднішнього епізоду доступні за **підпискою**, про яку ви можете більше дізнатися за посиланням ukrainianlessons.com/season6.

Бажаю вам всього найкращого! Бережіть себе! На все добре!
І Слава Героям!

захопливий — amuzing, fascinating

підписка — subscription

 Вправи
1

Позначте, які твердження стосуються відповідних корінних народів:

	А караїми	Б кримчаки	В кримські татари (киримли)
1. Вони родом з Криму.	+	+	+
2. У Литві та Польщі є спільноти цього народу.			
3. Найчисленніший корінний народ України.			
4. Вони вільно інтерпретують Старий Заповіт.			
5. Вони мали власну сильну державу.			
6. Представники народу сповідують юдаїзм.			
7. Під час Другої світової війни їх масово депортували.			
8. В Україні залишилося близько 500 представників цього народу.			
9. Їхня мова на межі зникнення.			
10. Ці народи стали результатом міжетнічного змішування.			
11. Вони розмовляють кримськотатарською мовою.			
12. Їхнім історично-культурним центром є місто Бахчисарай.			

2

Заповніть пропуски у тексті прикметниками з таблиці:

рівнинний	курортний	субтропічний	гірський
помірно-континентальний	наступний	погодний	
материковий	частий	зовнішній	середземноморський
холодний	посушливий	найтепліший	

Клімат України

Більшість території України розташована в 1. _____ (м. в.) зоні клімату, за винятком Криму, де клімат ближчий до 2. _____ (р. в.). Ця кліматична зона зумовлена зміною висоти Сонця над горизонтом, тривалістю дня і циркуляцією атмосфери.

Здебільшого 3. _____ (н. в.) умови характеризуються снігопадами й ожеледями взимку, тоді як максимальна кількість опадів в Україні припадає на червень-липень з 4. _____ (о. в.) грозами і зливами.

Виняток — це південний берег Криму з кліматом, що нагадує 5. _____ (з. в.), де опади переважно в 6. _____ (з. в.) пору року, тоді як літо доволі 7. _____ (н. в.).

Найбільше опадів випадає на 8. _____ (м. в.) хребтах Карпат (в окремих місцях — понад 1500 мм), а в Кримських горах — 1000 мм за рік.

Амплітуда температур (різниця найхолоднішого і 9. _____ (р. в.) місяця) змінюється з заходу на схід через зменшення впливу Атлантичного океану.

Особливості клімату великою мірою залежать від географії України та 10. _____ (р. в.) чинників (наприклад, віддаленістю від морів і океанів).

[Ірина Бучнєва, CC0, via Wikimedia Commons](#)

Найбільша величина сонячної радіації та кількість сонячних днів в Україні характерна для Кримського півострова, що перетворило його на **11.** _____

(з. в.) регіон, що приваблює багато туристів.

Для **12.** _____ **(р. в.)** України притаманні три природні зони: мішані хвойно-широколисті ліси, лісостеп і степ. Зволоження території надмірне у Карпатах та Західному Поліссі, але великі терени України займає саме лісостеп, добре придатний для сільського господарства.

Степ займає близько 40% української території і є більш характерним для півдня і сходу країни.

За винятком Карпат і Кримських гір, Україна переважно **13.** _____

(н. в.) країна, де дуже добре розвинене сільське господарство. Натомість у Карпатах також поширена багатовікова традиція вівчарства.

Заохочуємо вас більше дізнаватися інші цікавинки України в **14.** _____

(м. в.) епізодах подкасту!

3

Перекладіть українською мовою:

1. According to the population census, Krymchaks practice Judaism and are now on the verge of extinction.

2. The Crimean Khanate became the period of greatest prosperity of the Crimean Tatars.

3. Illegal annexation of Crimea by Russia took place shortly after the Revolution of Dignity.

4. Karaites freely interpret the Old Testament.

5. In Bakhchisarai, as the former capital of the Crimean Khanate, the Khan's Palace is located.

Відповіді на вправи

1

1. А, Б, В	5. В	9. А
2. А	6. А, Б	10. Б
3. В	7. В	11. Б, В
4. А	8. Б	12. В

2

1. помірно-континентальній	8. гірських
2. субтропічного	9. найтеплішого
3. погодні	10. зовнішніх
4. частими	11. курортний
5. середземноморський	12. материкової
6. холодну	13. рівнинна
7. посушливе	14. наступних

3

1. Згідно з переписом населення, кримчаки сповідують юдаїзм і зараз на межі зникнення.
2. Кримське ханство стало періодом найбільшого процвітання кримських татар.
3. Незаконна (беззаконна) анексія Криму Росією відбулася невдовзі (скоро) після Революції гідності.
4. Караїми вільно інтерпретують (трактують) Старий Заповіт.
5. У Бахчисараї, як колишній столиці Кримського ханства, розташований ханський палац.

